

goji, sprejme tisučero lepih naukov, ker ima večidel dober spomin, in da se lepe in koristne vednosti njenemu duhu tako globoko vtisnejo, da tega ne more zatreti ne čas, ne nezgoda, ne druge vnanje okoliščine. Ali se postave, molitve in učenosti ne morejo tako dobro učiti v našem materinskem jeziku, kakor v arabskem? — Rekel si mojemu očetu, da me podučuješ v modroslovji. Res da, prav dobro se spominjam, da si mi več let vprašanja zastavljal od reči, ktere duha ne potolažijo in za življenje nimajo čisto nič vpliva in veljave; zbujaš si v meni misli daleč segajoče in prazne sanjarije, ktere človek težko razumé in prehitro pozabi, ktere le v to služijo, da zdravo pamet unevoljijo in človeka vkujejo v verige neprenesljive svojglavnosti. Prav dobro se spominjam, da od tvojega modroslovja, v katerem si me dolgo časa učil, nisem se drugega naučil, kakor kopò neznanih in nerazumljivih besed, ktere zdravo pamet blodijo in zadušè, in le v to služijo, da skrivajo ošabnost in nevednost ljudi tvoje baže, tistih abotnih stvari, kteri pa vendar terdijo, da vse vedo in da so pod temi mračnimi in dvoumnimi besedami imenitne reči in važne skrivnosti prikrité, ktere le samo oni morejo preiskovati in razumeti. — Da bi me bil ti učil tiste modrosti, ktera uči človeka, da reči pametno presoja; da bi mi bil podelil tistih izvrstnih naukov, kteri dušo povzdigujejo nad srečo in nesrečo, in ji podelé stano-vitni mir, da se povzdiguje v sreči in v nesreči, pa nespametno ne obupa; da bi bil ti meni pametno pokazal začetek vseh stvari, lepoto in veličastvo vsega stvarjenja, lepi red in prečudno soglasje njegovih posamesnih delov: bi bil jaz tebi še veliko bolj hvaležen, kakor je bil Aleksander svojemu Aristotelju in moja naj svetejša dolžnost bi bila, da bi te obdaroval še veliko bolj, kakor si želiš. — Lizun! zakaj me nisi podučil o predmetu, kteri je kraljem tako imeniten, kakošne dolžnosti da ima namreč do podložnih, in kakošne da imajo podložni do svojega vladarja? — Odlazi, prederznež! in bejži v svojo daljno domačijo, da nihče ne zvè, kdo si bil, in kam te je zanesla tvoja osoda^a.

— k.

Iz dnevnika nekega starega učitelja.

10. marca. Kedar otroke strahujem, si mislim, da obrezujem drevesa, in da to, kar mori drevesice, odrežem tako, da drevesu ne škodujem.

11. *marca.* Napisal sem si nekaj izverstnih drobtinic, ki sem jih nabral po dobrih knjigah. V njih imam zlate vodila za šolo in življenje. Danes si zapomnim to le resnico: „Kdor more samemu sebi gospodariti in svoje nerodne želje vladati, more vsemu svetu gospodariti“. (Sv. Dominik.)

12. *marca.* „Ljubezen je korenina in venec vsakega dobrega dela“. (Sv. Janez Kvalbert.)

13. *marca.* „Kdor hoče veliko storiti, naj stori naj pred malo dobro“. (Sv. Feliks Valojski.)

14. *marca.* „Poglavitni znesek vseh učiteljevih čednost je: ljubezen in veselo serce. Stopi v šolo angel, in vsi tvoji učenci bodo angeli. (Škof Sailer.)

15. *marca.* „Dobri zgled je naj boljši katekizem za otroke“. (Škof Sailer.)

16. *marca.* „Bogu je ljubše, če je kdo v nevednosti ponižen, kakor pa, če je moder ošaben“. (Sv. Gregor.)

17. *marca.* „Odgajaj mladost naj pred za Boga in zavolj Boga, in potem še le za svet“. (Albert III., vojvoda bavarski.)

18. *marca.* „Naj poglavitnejše vodilo za vsakega, ki hoče kaj dati, je: da mora sam popred imeti; tedaj ne more nobeden v veri podučevati, kdor je sam nima“. (Jean Pavl.)

19. *marca.* „Ni manj zaslužljivo, če se duh podučuje, kakor če se telo nasituje“. (Sv. Bernard.)

20. *marca.* „Kteri pa so bili učeni, se bodo svetili, kakor nébesna svetloba; in kteri jih veliko podučujejo v pravici, kakor zvezde na vse večne čase“. (Daniel 12, 3.)

21. *marca.* „Učitelj naj mladini kaže v veri zvezdo, kteri naj ji sveti v noči vseh nevarnost in zmotnjav, palico, na ktere naj se dobro opirajo v viharjih nevarne dvomljivosti, — sidro, po katerem naj se brez nevarnosti spušča v globočine vsakorsnega preiskovanja“. (Nagel.)

22. *marca.* „Starši, ki svojim otrokom nabirajo denarjev in jih slabo izrežajo, so podobni človeku, ki okoli poderte hiše napravlja lepe verte“. (Sv. Krizostom.)

23. *marca.* Kruh je naj bolj potreben živež. Ubožec ga ima rad, in tudi naj bolj premožni in mogočni človek ga ne more pogrešati. Tako je po drugi poti tudi dušni kruh, ki se imenuje poštenje. Ta čednost je naj bolj potrebna v vsakdanjem življenji. Poštenje je blago, ki se za denar ne more

kupiti, in ktero se med ljudmi vedno bolj redko nahaja. Večkrat mislim, kako bi to potrebno čednost mogel dobro vcepiti v vse mlade serca, da bi v njih stanovitno cvetela.

24. marca. Danes je prišla mati s hčerko v šolo, in mi naročevala, da naj nje hčerke nikar ne učim pisati, ker tega ni ženskam potreba in jim je še celó škodljivo, ker dekleta rade pisarijo zaljubljene pisma i. t. d. Čudna misel, ki me spominja na povest od gospodarja, ki ni hotel terte saditi in vina pridelovati, ker se je bal, da bi se mu kak posel ne vpijanil.

25. marca. Če prebiram časopise, vidim v njih marsiktero reč, ki sicer blisčí, pa na zadnje otamí, če jo bolj na tanko pregledujem.

26. marca. V šoli mora vedno solnce sijati, to je, učitelj se mora vedno tako vesti, da ga učenci radi vidijo in poslušajo, ako ne, prevleče šolo tista nadležna megla, ki tlači telo in duha, da se ne more veselo in koristno gibati.

27. marca. Danes se je primerilo, da je neki otrok čez potokovo berv gredé v vodo padel. Izvlekli so ga iz vode, toda ni se vedilo, ali je še živ, ali je že mertev; tudi jaz pritečem k otroku, in poskušali smo vse, kar sem vedil, da je treba storiti v taki sili, — in glej! deček pogleda, in čez nekaj časa je bil zopet popolnoma zdrav in vesel. Pri tej priliki sem si namenil, da bodem bolj odrasli mladini v nedeljski šoli med drugim tudi razlagal, kako se človeku pomaga, kedar je tako ali tako v smertni nevarnosti.

Podučno berilo za mladost.

XIV.

Naravoslovje.

5. Svetloba. *)

Svetloba je nekaj, kar občutimo le z očmi, s katerimi vidimo in gledamo bližnje in daljne reči. Kjer ni svetlobe, ne moremo nič viditi. Tema je tam, kjer ni svetlobe; pa nikjer ni tako tema, da bi ne bilo še nekaj svetlobe. Nekatere živali, postavim, mačke, čuki, sove i. t. d. še vidijo v naj večji temi, ker imajo drugačne oči, to je take, ki se v temi bolj odpirajo.

*) Po „Kmet. kemiji“.